

Utbildningsinspektion i Övre Fontinskan, grundskola F-6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Övre Fontinskan den 23 maj 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Övre Fontinskan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Övre Fontinskan intervjuades rektorn, biträdande rektorn, lärare, elever samt föräldrar. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklassen och samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan

Övre Fontinskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	97
Förskoleklass	18
Grundskola	175

Verksamheten vid Övre Fontinskolan består av förskoleklass och årskurserna 1–6. Det finns en förskoleklass och tre åldersblandade klasser för årskurserna 1–3 samt fyra åldersblandade klasser för årskurserna 4–6. På skolan finns också Regnbågen som är en särskild undervisningsgrupp för barn med särskilda behov från hela kommunen. Vid tillfället för inspektionsbesöket får fem elever i årskurserna 3–4 sin undervisning i Regnbågen. I samma lokaler som skolan finns även fritidshem, fritidsklubb samt förskola.

Personalen i de olika verksamheterna är uppdelade i sex arbetslag. Till höstterminen 2006 skall arbetslagen omgrupperas till fem nya arbetslag.

Skolan byggdes år 1948. Den byggdes om år 1985 för att passa en åldersblandad undervisning. Upptagningsområdet är dels de centrala delarna av Kungälv, dels ytterområden, bl.a. Rödbo som är en del av Göteborgs kommun. Skolan har en skolgård med fotbollsplan, lekredskap och hinderbana. Det finns också en aktivitetsslinga i angränsande skogsområde som används både på raster och i undervisningen.

Skolan har få elever med utländsk bakgrund.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Övre Fontinskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att eleverna utvecklar kunskaper enligt de nationella målen i ämnena svenska, engelska och matematik. Eleverna uppger att skolmiljön är trygg vilket även är inspektörernas uppfattning vid besöket i skolan. Skolan har en skolledning som är förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och lärare som med något undantag har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Kommunikationen mellan skola och hem är väl fungerande och föräldrar talar uppskattande om den information som skolan förmedlar genom "KU-boken".

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör förbättra rutinerna för att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.
- Skolan bör arbeta för att förbättra elevernas kännedom om att de har elevens val och vad det innebär.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Undervisningen i svenska som andraspråk anordnas inte istället för undervisning i svenska (2 kap. 16 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2 samt de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Rektorn uppger att eleverna i förskoleklassen ges möjlighet till utveckling och lärande och en grund för fortsatt skolgång.

Inspektörerna ser under besöket exempel på att lärarna följer upp och utvärderar elevernas kunskapsutveckling genom att använda utvecklingsscheman och andra material. Diagnoser och prov används också enligt skolans dokumentation. Det material som inspektörerna får ta del av gäller framförallt ämnena svenska och matematik. Enligt skolans dokumentation finns det även för engelska. Inspektörerna tar inte del av liknande material för andra ämnen och enligt rektorn finns inga dokumenterade uppföljningar och utvärderingar i övriga ämnen. Såväl rektorn som lärarna uppger dock att ett arbete med att ta fram sådant material har påbörjats. Detta sker genom s.k. målportfolio, som är ett verktyg som skolan skall arbeta med enligt projektet "Framåtanda". Målportfolion skall visa målen för varje ämne i skolan och beskriva hur skolan arbetar för att nå dessa mål. Eleven och föräldrarna skall göras medvetna om och kunna följa barnets individuella kunskapsutveckling. Inspektörerna ser positivt på skolans intentioner med det nämnda arbetet men eftersom skolan dock ännu inte nått målsättningen med arbetet bedömer inspektörerna att skolan bör förbättra rutinerna för att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

Eleverna i Övre Fontinskolan gör de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik i årskurs 5. I skolans kvalitetsredovisning för år 2005 finns en sammanställning av resultaten från de nationella ämnesproven för åren 2001–2005. År 2005 nådde 91 procent av eleverna målen i svenska och 86 procent i matematik. I engelska nådde 74 procent av eleverna målen. Sammanställningen visar att resultaten på de nationella ämnesproven i engelska från år 2001 stadigt har försämrats. Inspektörerna har tagit del av skolans sammanställning över resultaten från de nationella ämnesproven år 2006. Enligt denna har 89 procent av eleverna nått målen i matematik och svenska medan 83 procent av eleverna nått målen i engelska. Jämfört med år 2005 har således resultaten förbättrats i matematik och engelska, men försämrats något i svenska.

Inspektörerna bedömer att eleverna utvecklar kunskaper enligt de nationella målen i ämnena svenska, engelska och matematik men kan inte uttala sig om övriga ämnen eftersom skolan inte kunnat visa på elevernas kunskapsutveckling i dessa.

I skolans kvalitetsredovisning för år 2005 anges att resultaten på de nationella ämnesproven försämrats de senaste åren och att lärprocessen därför varit under

ständig diskussion för att skolan skall finna vägar till förbättringar. Kompetensutveckling i engelska pågår t.ex. för alla pedagoger. Inspektörerna ser positivt på skolans arbete och noterar att skolans sammanställning visar ett förbättrat resultat på de nationella ämnesproven i engelska för år 2006 jämfört med år 2005.

Inspektörerna bedömer att de äldre eleverna visar goda kunskaper om de nationella målen. De äldre eleverna uppger att läraren brukar berätta om uppnåendemål och strävansmål i klasserna och eleverna visar goda kunskaper om skillnaden däremellan. De äldre eleverna visar också kunskaper om individuella mål respektive mål som gäller för hela gruppen och problematiserar runt detta vid intervjutillfället. De yngre eleverna berättar varför de skall lära sig en viss sak de arbetar med. I undervisningen i slöjd använder eleverna skriftliga planeringar i vilka även målen för ämnet anges.

Normer och värden

Eleverna uppger vid intervjuer att de upplever skolmiljön som trygg. Det är också inspektörernas uppfattning vid besöket i skolan. Eleverna berättar dock att det förekommer att elever retas eller bråkar med andra elever.

Elever uppger vid intervjuer att de får vara med och välja vad de skall arbeta med i olika ämnen. De påpekar också att vissa moment, som läraren bestämmer, måste vara med och de tycker att det är en förutsättning för att arbetet skall bli bra. Inspektörerna bedömer att eleverna har inflytande över verksamheten i stort och över det egna lärandet samt att de arbetar i demokratiska former bl.a. genom klassråd, elevråd, matråd och miljöråd. Se vidare nästa avsnitt.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Skolan har, som ovan angetts, ett flertal råd för elevinflytande. Elever berättar att de frågor som råden behandlar mest handlar om den fysiska miljön och inte om undervisningen. De berättar att de vid tillfället för inspektionen för diskussioner om skolans matsedel. Biträdande rektorn uppger att elevrådet intervjuade henne innan hon anställdes.

Lärare uppger att eleverna i årskurserna 1–3 har inflytande över det egna lärandet genom att de varje vecka planerar sitt arbete och sätter upp mål i en "Skoldagbok". I slutet av veckan utvärderar eleven efter förmåga sitt arbete. Eleverna i årskurserna 4–6 planerar sitt arbete i "KU-boken". Elever berättar att de skriver upp t.ex. hur många sidor de skall hinna varje vecka. I slutet av veckan utvärderar eleverna sitt arbete. Läraren kommenterar därefter elevens utvärdering. Genom KU-boken kommunicerar lärarna också med hemmet. En lärare ger exempel på att eleverna fritt fått välja var sin läsebok när inköp av böcker skett till klassen. Skolan har en arbetsplan för elevmedverkan där det bl.a. anges hur skolan skall arbeta för att eleverna skall få inflytande över sitt lärande.

Föräldrar talar uppskattande om den information som skolan förmedlar genom KU-boken och anser att skolan lyckas mycket bra med informationen till hemmen.

Skolan arbetar enligt inspektörernas bedömning för att successivt ge eleverna ett allt större inflytande över verksamheten och över det egna lärandet.

Övre Fontinskolan har en arbetsplan mot kränkande behandling. Den utgår, trots sitt namn, från begreppet ”mobbing” och inte det vidare begreppet kränkande behandling. Planen behandlar inte perspektivet att vuxna kan kränka elever och det är inte helt tydligt att föräldrarna skyndsamt kontaktas vid situationer av kränkande behandling. Skolan uppger att föräldrarna kontaktas av ansvarig pedagog om något händer eleven i skolan. Inspektörerna förutsätter att skolan beaktar alla former av kränkande behandling i sitt fortsatta arbete och att föräldrar skyndsamt kontaktas i situationer av kränkande behandling, vilket också bör framgå av planen.

Inspektörerna vill i detta sammanhang uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år.

Innehållet i undervisningen

Skolan arbetar med ämnesövergripande tema. Syftet är att eleverna skall lära sig utforska omvärlden på ett mångsidigt och sammanhängande sätt, med alla sinnen, både självständigt och i grupp. Det skall ge möjlighet att utveckla språket, motoriska färdigheter samt kreativt tänkande och skapande. I de dokumenterade målen för det tematiska/ämnesövergripande arbetet anges att bl.a. sättet att arbeta innebär fördjupning, att eleven gjort ett val och att teori och praktik blandas. Eleverna arbetar inom temat med bl.a. praktiskt estetiska ämnen.

Utvärdering av lärandet

Regelbundna utvecklingssamtal genomförs och en individuell utvecklingsplan, IUP, upprättas i anslutning till det. Elever berättar att lärare, elev och förälder talar på utvecklingssamtalet men att eleven talar mest. Se även under rubriken Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet samt föregående avsnitt som också behandlar utvärdering.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Kvalitetsredovisningen, skall enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m., innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna skall verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Skolans och fritidshemmets kvalitetsredovisning skall utarbetas under medverkan

av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning.

Skolan har upprättat en kvalitetsredovisning för förskola–skolår 6 för år 2005. Under rubriken Utbildningsresultat (Måluppfyllelse) redovisas skolans resultat på de nationella proven i årskurs 5 och därefter åtgärder för utveckling inom det området. Vidare anges under samma rubrik utbildningsresultatet i förhållande till de nationella målen för normer och värden samt åtgärder för utveckling inom det området. Ytterligare bedömning av i vilken mån de nationella målen förverkligats och en redogörelse för åtgärder som skall vidtas finns inte. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning i denna del inte uppfyller förordningens krav. Inspektörerna noterar att kvalitetsredovisningen för år 2004 i denna del var mer omfattande och strukturerad.

Lärarna och rektorn berättar att lärare varit med vid framtagandet av kvalitetsredovisningen till viss del. Rektorn uppger att de skall vara delaktiga i högre utsträckning och att de skall försöka finna former för detta. Inspektörerna vill påpeka vikten av att personal, elever och vårdnadshavare görs delaktiga vid framtagandet av kvalitetsredovisningen på det sätt som förordningen föreskriver enligt ovan. Kvalitetsredovisning saknas för fritidshemmet. En sådan skall numera finnas enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. Avseende kvalitetsredovisningarna i kommunen, se vidare kommunrapporten för Kungälv kommun.

Västra Tullens område, som omfattar ett flertal grundskolor förutom Övre Fontinskolan, arbetar med en modell för kvalitetsutveckling som kallas ”Avbildning”. Arbetet beskrivs på så sätt att pedagogerna i området besöker varandras verksamheter och återrappporterar sina iakttagelser vilka bildar ett arbetsmaterial för att förbättra kvaliteten i verksamheten. Inspektörerna ser positivt på att skolorna på detta sätt bidrar till varandras utveckling.

Ledning och intern kommunikation

Skolan har en rektor, som är förskolelärare och har genomgått den statliga rektorsutbildningen, samt en biträdande rektor som är lärare i matematik/idrott och hälsa och har genomgått en kommunal skolledarutbildning. Enligt rektorn och biträdande rektorn är ansvarsfördelningen dem mellan tydlig och endast rektorn tar de beslut som ankommer på henne enligt delegation eller författning.

Varje arbetslag har en lagledare. Lagledarna ingår i enhetens ledningsgrupp tillsammans med skolledningen.

Eleverna vet väl vem som är rektor respektive biträdande rektor. Rektorn tycker att hon är förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och hon verkar för att utbildningen utvecklas. Lärarna anser att rektorn inte är så mycket i den dagliga verksamheten men att hon känner barnen och informerar sig om dem och verksamheten. De anser att rektorn visar på pedagogiskt ledarskap t.ex. vad avser arbetet med ”Framåtanda”.

Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och verkar för att utbildningen utvecklas.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

I grundskoleförordningen anges att undervisning i svenska som andraspråk skall anordnas istället för undervisning i svenska för de elever som behöver det. Liksom vid flera skolor i kommunen får elever vid skolan som undervisas i svenska som andraspråk inte undervisning enbart planerad och utvärderad utifrån detta ämnes kursplan, utan även utifrån kursplanen för ämnet svenska. Inspektörerna bedömer att detta står i strid med grundskoleförordningen.

Skolan arbetar som ovan angivits med ämnesövergripande tema. Enligt lärarna väljer eleverna först tema och sedan väljer de vad de vill arbeta med inom temat. Tiden har bl.a. tagits från elevens val och skolans val. Eleverna som inspektörerna talar med är inte medvetna om att de har elevens val. Enligt den nationella timplanen skall eleverna ha ett visst antal timmar som elevens val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen och de skall erbjudas ett allsidigt urval av ämnen. Inspektörerna bedömer att eleverna bör göras medvetna om att de har elevens val samt vad det innebär.

På elevernas schema finns angivet "Livskunskap". Rektorn anger att det är skolans profil. Hon kan dock inte uppge varifrån tiden som används för undervisning i "Livskunskap" tas. Inspektörerna vill poängtera vikten av att skolan vet vilken tid som används till "Livskunskap" så att eleverna får sin garanterade undervisningstid i samtliga ämnen.

I scheman och i elevernas KU-böcker noterar inspektörerna att det anges att eleverna har "öä". Elever som inspektörerna talar med kan ange vad de gör när de har "öä" men de kan inte uppge vilka ämnen som ingår. Det finns inte längre något som betecknas som "öä" i undervisningen och inspektörerna utgår ifrån att skolan framdeles använder sig av de korrekta beteckningarna för ämnen eller ämnesblock samt upplyser eleverna om vilka ämnen de undervisas i.

Med ett undantag har lärarna, enligt rektorn, utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver. Omgrupperingen av arbetslagen kommer, enligt skolledarna, att bidra till att lärarnas ämneskompetens utnyttjas i än högre grad än vid inspektionsbesöket.

Enligt skolan är lärartätheten på skolan 8,03 lärare/100 elever. Motsvarande siffra för Kungälv kommun år 2005 är enligt Skolverkets officiella statistik 7,7 och för samtliga huvudmän i riket 7,8.

Inspektörerna bedömer att lokalerna är ändamålsenliga. Lärarna anser att de har de läromedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Vissa gamla läromedel, såsom kartor, skall bytas ut enligt lärarna.

Datum	Ort
2006-12-19	Göteborg

Elisabeth Fogelberg

Agneta Wennberg